

Desenvolupament Organitzacional d'Institucions Educatives**2015/2016**

Codi: 103523

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500261 Pedagogia	OB	3	1

Professor de contacte

Nom: David Rodríguez Gómez

Correu electrònic: David.Rodriguez.Gomez@uab.cat

Utilització de llengües

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Prerequisits

L'assignatura "Desenvolupament Organitzacional d'Institucions Educatives" forma part del conjunt d'assignatures dirigides a proporcionar una mínima especialització en l'àmbit o itinerari d'organització i direcció d'institucions de formació. La seva situació en l'entramat curricular del Grau de Pedagogia fa suposar que els estudiants han adquirit a través de matèries cursades anteriorment les competències relacionades amb el coneixement i l'estructura i funcionament de les organitzacions, les dinàmiques relacionals que es produeixen en elles i en els sistemes de planificació i seguiment que s'utilitzen. El seguiment i màxim aprofitament de l'assignatura es produirà quan s'hagin aconseguit les competències citades i es dominin els coneixements assenyalats anteriorment.

Objectius

Aquesta assignatura de tercer de la titulació de Pedagogia és la primera part de la Matèria de "Coordinació i gestió d'institucions educatives", i es complementa amb l'assignatura de "Direcció i lideratge d'institucions educatives". La primera té per propòsit situar als estudiants en els processos de canvi i millora de les Organitzacions, mentre que la segona es focalitza en el rol dels directius com a agents de canvi. Responen d'aquesta manera a l'objectiu general del títol, que fa referència a Dissenyar i desenvolupar projectes i processos d'intervenció en contextos formatius. També juntament amb l'assignatura "Direcció i lideratge d'institucions educatives" formen la base fonamentadora de la menció de 4rt "Gestió de la formació i d'institucions socioeducatives".

Parteix dels fonaments que sobre organització i direcció de centres s'han desenvolupat en les matèries "Educació i contextos educatius", "Organització i els grups" i "Disseny, seguiment i avaluació de plans i programes". També cal considerar que aquesta assignatura i la matèria que la conté són complementàries a matèries de quart curs, com "Supervisió i inspecció educativa", "Avaluació de centres i professors", "Models internacionals de qualitat" i "Gestió i desenvolupament de recursos humans en les organitzacions", orientades a iniciar-se en aspectes específics de l'especialització en organització, gestió i direcció d'institucions formatives.

Els seus objectius són:

1. Comprendre i analitzar els factors que incideixen en el canvi organitzacional.
2. Identificar models de desenvolupament organitzacional.
3. Aplicar estratègies i instruments per al desenvolupament organitzacional.
4. Dissenyar intervencions per a la millora organitzativa.

Competències

- Administrar i gestionar centres, institucions, serveis i recursos educatius i formatius.

- Aplicar estratègies i tècniques d'assessorament, orientació, consulta i mediació educativa en àmbits professionals i institucions i serveis educatius i de formació
- Generar propostes innovadores i competitives en la recerca i en l'activitat professional.
- Impulsar processos de millora a partir dels resultats obtinguts de les investigacions o de processos de detecció de necessitats
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Delimitar estratègies i instruments per fomentar la participació social en els centres educatius.
2. Descriure els rols, funcions i actuacions típiques de la direcció per al canvi.
3. Elaborar esquemes relacionats amb la descripció de l'estructura organitzativa.
4. Elaborar i aplicar estratègies dirigides a millorar la gestió institucional.
5. Elaborar un pla d'innovació per a institucions educatives.
6. Estructurar els apartats que contempla una proposta d'innovació.
7. Identificar espais relacionats amb la millora institucional.
8. Identificar i analitzar models de direcció participativa.
9. Prioritzar espais d'intervenció en funció de criteris organitzatius.
10. Seleccionar les estratègies i procediments de canvi d'acord al context.

Continguts

BLOC 1: Els processos de canvi a les organitzacions.

1. Desenvolupament, canvi i innovació a les organitzacions.
2. Aprenentatge organitzatiu i factors que l'afavoreixen.
3. Gestió del coneixement, capital intel·lectual i aprenentatge informal.

BLOC 2: Estratègies i instruments per al canvi organitzacional.

1. Relacionades amb l'estructura de l'organització.
2. Relacionades amb els processos interns.
3. Relacionades amb les persones.
4. Relacionades amb la vinculació amb l'entorn.

BLOC 3: Elaboració d'un programa de canvi organitzatiu.

1. Avaluació i diagnòstic organitzatiu.
2. Planificació estratègica.

Metodologia

Les activitats formatives que tenen lloc en aquesta assignatura són de tipus presencial, supervisat i autònom:

- Les classes presencials estan dirigides pel professorat de l'assignatura i es realitzen en els espais de la Facultat. Poden ser classes en gran grup o bé seminaris: la classe en gran grup permet l'exposició, reflexió i debat dels principals continguts i elements de discussió dels quatre blocs. Els seminaris són espais de treball en grup petit per analitzar i debatre les activitats proposades pel professorat per tal de complementar les sessions teòriques. Els seminaris són d'assistència obligatòria i els estudiants s'adscriuran a un grups programats a principi de curs.
- Les activitats supervisades pel professor fora de l'aula inclouen el conjunt de tutories individuals i grupals, físiques i virtuals, que han de servir per resoldre dificultats, orientar tasques i assegurar la comprensió dels aprenentatges de l'assignatura.
- El treball de tipus autònom és el que realitza l'estudiant de forma independent i suposa la preparació de lectures, casos i altres tipus de tasques per tal de treure el màxim aprofitament de les sessions i assolir els objectius de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup: sessions magistrals; exposicions de lectures, treballs i documents per part estudiants; i debats i reflexions sobre qüestions bàsiques dels continguts	30	1,2	1, 2, 6, 7, 8, 10
Seminaris: anàlisi de documents, articles i dades; resolució de casos i elaboració de mapes conceptuals	15	0,6	3, 4, 5, 6, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Tutoria i supervisió de les tasques i activitats plantejades	30	1,2	3, 4, 5, 6, 9, 10
Tipus: Autònomes			
Preparació individual i grupal dels treballs, pràctiques, informes i casos presentats. Estudi de la matèria i preparació de les proves.	75	3	1, 2, 6, 7, 8, 10

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura "Desenvolupament Organitzacional d'Institucions Educatives" ha de permetre la constatació de l'assoliment de les competències identificades. Igualment ha de tenir present el disseny global de la matèria i les seves orientacions metodològiques.

L'avaluació que es porta a terme en aquesta assignatura és continuada i final. Pel que fa a l'avaluació continuada de tipus formatiu es tindran en compte els diferents blocs de contingut i la seva orientació general:

- Blocs 1, 2 i 3: l'estudiant realitzarà una sèrie d'activitats d'aprenentatge que seran avaluades amb un valor de 60% sobre el total de la nota. En l'avaluació es contemplarà a més a més del treball realitzat, el procés que s'ha dut a terme per fer-lo. La nota dels treballs grupals pot quedar matisada per les aportacions individuals.
- L'avaluació final consta d'una prova escrita de caràcter final i sumatiu que inclou tots els continguts dels diferents blocs. Aquesta prova té una ponderació en l'avaluació final del 40%.

Per tal de superar l'assignatura cal tenir una mitjana igual o superior a 5. Per poder fer la mitjana amb les activitats cal treure, com a mínim, un 5 en cadascuna de les evidències empíriques dels blocs que integren el sistema d'avaluació de l'assignatura.

L'assistència a les sessions de seminari és obligatòria. L'estudiant ha d'assistir a un mínim del 80% dels seminaris, en cas contrari les activitats es consideraran no presentades. Els estudiants que durant el curs hagin fet un seguiment adequat de l'assignatura i, tot i així, els quedi algun aspecte no assolit se'ls donarà l'oportunitat de poder superar la matèria, realitzant un treball autònom addicional o refent alguna de les activitats lliurades o realitzades. S'haurà d'estudiar cada cas en funció de la situació de cada estudiant.

Les qualificacions obtingudes en cadascuna de les activitats avaluatives es lliuraran a l'estudiant mitjançant publicació dels resultats al cv o a l'aula, en un termini aproximat de 20 dies. Un cop lliurades les qualificacions, i si el professor no estableix i informa prèviament de cap altre procediment específic, l'estudiant que vulgui revisar la nota haurà de fer-ho en els 10 dies posteriors a la seva publicació, en l'horari de tutories que el professorat té establert per aquesta assignatura i que es consigna en el programa.

Totes les activitats avaluablestaran sotmeses a criteris formals, entre ells ortografia, redactat i presentació. Es tindran en compte el rigor informatiu i la correcció conceptual, la claredat i la coherència expositiva (oral i escrita) i l'adequació i la correcció lingüístiques. Així mateix, es considerarà la participació,

implicació i actitud dels alumnes durant el desenvolupament de les activitats i sessions d'aula. El professorat podrà suspendre o baixar la nota de l'activitat que consideri que no reuneixi uns mínims acadèmics en els aspectes esmentats.

La còpia i el plagi són robatoris intel·lectuals i, per tant, constitueixen un delicte que serà sancionat amb un zero en tot el bloc on es situï el treball. En el cas de còpia entre dos alumnes, si no es pot saber qui ha copiat de qui, s'aplicarà la sanció a tots dos alumnes. Volem recordar que es considera "còpia" un treball que reproduïx tot o gran part del treball d'un/a altre/a company/a. "Plagi" és el fet de presentar tot o part d'un text d'un autor com a propi, és a dir, sense citar-ne les fonts, sigui publicat en paper o en forma digital a Internet. Veure documentació de la UAB sobre el plagi a http://wuster.uab.es/web_argumenta_obert/unit_20/sot_2_01.html

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Exercici bloc 1	15%	0	0	2, 4, 5, 7, 8, 9
Exercici bloc 2	15%	0	0	1, 3, 4, 5, 10
Exercici bloc 3	30%	0	0	1, 5, 6, 7, 8, 9
Prova final de verificació d'aprenentatges	40%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Bibliografia

BIBLIOGRAFIA Bàsica

GAIRÍN, J. (2012). La gestión del conocimiento y el desarrollo organizativo: formación y formación corporativa. Madrid: Wolters Kluwer.

GAIRÍN, J. & BARRERA-COROMINAS, A. (2014). Organizaciones que aprenden y generan conocimiento. Madrid: Wolters Kluwer.

RODRÍGUEZ-GÓMEZ, D. (2015). Gestión del Conocimiento: una estrategia para la mejora de las organizaciones educativas. Madrid: La Muralla.

WADELL, D., CREED, A., CUMMINGS, T. G., & WORLEY, C. (2013). *Organisational change: development and transformation*. Hampshire: Cengage Learning.

BIBLIOGRAFIA COMPLEMENTÀRIA GENERAL

AA.VV. (2000). Gestión del Conocimiento. Harvard Business Review. Bilbao: Ediciones Deusto.

AA.VV. (2008). Planificación de los recursos humanos. Málaga: Vértice.

AL-HAWAMDEH, S. (2003). Knowledge Management. Cultivating knowledge professionals. Oxford: Chandos Publishing.

Argyris, C. (1993). ¿Cómo vencer las barreras organizativas?. Madrid: Díaz de Santos.

Argyris, C. (1999). Conocimiento para la acción. Una guía para superar los obstáculos del cambio en la organización. Barcelona: Granica.

Argyris, C. (2001). Sobre el Aprendizaje organizacional. México, DF: Oxford University Press.

Argyris, C. & Schön, D.A. (1978). Organizational learning: A theory of action perspective. Reading, M.A.: Addison-Wesley.

- Armengol, C. (2001). La cultura de la colaboración. Madrid: La Muralla.
- Beckhard, R. (1969). Organization development: strategies and models. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Bennis, W. (1980). El cambio personal y organizacional. Herder.
- Bradford, D.L. & Burke, W.W. (Eds.) (2005). Reinventing Organizational Development. San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Bolívar, A. (2000). Los centros educativos como organizaciones que aprenden. Promesas y realidades. Madrid: La Muralla.
- Canary, H. E., & McPhee, R. D. (Eds.). (2010). *Communication and organizational knowledge: Contemporary issues for theory and practice*. Routledge.
- Carballo, R. (Ed.) (2006). Innovación y Gestión del Conocimiento. Madrid: Diaz de Santos.
- Cross, J. (2006). Informal learning: rediscovering the natural pathways that inspire innovation and performance. San Francisco: John Wiley & Sons
- Cummings, T.G. & Worley, C.G. (2007). Desarrollo Organizacional y Cambio (8a Edición). Madrid: Thomson Paraninfo.
- Dalkir, K. (2005). Knowledge Management in Theory and Practice. Oxford: Elsevier.
- Davenport, T. & Prusak, L. (2001). Conocimiento en Acción. Cómo las organizaciones manejan lo que saben. Buenos Aires: Pearson Education.
- Del Moral, A., Pazos, J., Rodríguez, E., Rodríguez-Patón, A. & Suárez, S. (2007). Gestión del Conocimiento. Madrid: Thomson.
- Drucker, P. (2000). El management del siglo XXI. Edhasa. Barcelona
- Easterby-Smith, M. & M. A. Lyles (Eds.) (2011), Handbook of Organizational learning and knowledge management. Oxford: WILEY.
- Escudero, J.M. (1993). El centro como lugar de cambio educativo: La perspectiva de la colaboración. En: J. GAI RÍN y S. ANTÚNEZ (Coords.) Organización escolar: Nuevas aportaciones. Barcelona: PPU (pp. 227-286).
- French, W. L. & Bell, C. H. (1996). Desarrollo organizacional: aportaciones de las ciencias de la conducta para el mejoramiento de la organización. México: Prentice-Hall.
- Fullan, M (2007). Las fuerzas del cambio con creces. Madrid: Akal.
- Gairín, J. (1996). La organización escolar: contexto y texto de actuación. La Muralla: Madrid.
- Gairín, J. (1998). Estadios de desarrollo organizativos: de la organización como estructura a la organización que aprende. En: III Jornadas Andaluzas sobre Organización y Dirección de Inst. Educativas. Granada: Universidad de Granada.
- Gairín, J. (2003). La autoevaluación institucional como vía para mejorar los centros educativos. Bordón, 45.
- Gairín, J. et al. (2003). Les relacions personals a l'organització. ICE-UAB
- Gairín, J. & ARMENGOL, C. (Eds.) (2008, 2ª). Estrategias de formación para el cambio organizacional. Barcelona: Praxis.
- Gairín, J. (2010). Nuevas estrategias formativas para las organizaciones. Madrid: Wolters Kluwer.
- García, A. (2010). El análisis de puestos de trabajo. En RR.HH. Magazine. <http://www.rhhmagazine.com/articulos.asp?id=461> (consulta 10.08.2010)

GENERALITAT DE CATALUNYA (2010). Página web de los Planes Educativos de Entorno:
<http://www.xtec.cat/lic/entorn/index.htm> (consulta 10.09.2010)

Goldrat, E. (1993). La meta. Madrid: Ediciones Díaz de Santos.

Gómez, P. N., & Navajo, P. (2009). *Planificación estratégica en organizaciones no lucrativas: Guía participativa basada en valores* (Vol. 6). Narcea Ediciones.

Gordó, G. (2010). Centros educativos: ¿islas o nodos?. Los centros como organizaciones-red. Barcelona: Graó.

Guarro, A (2005). Los procesos de cambio educativo en una sociedad compleja. Madrid: Pirámide.

Heras, P. (Coord.) (2008). La acción política desde la comunidad. Barcelona: Graó.

Hou, H.T. (Ed.) (2012). New Research on Knowledge Management Models and Methods. Rijeka: Intec. Disponible a:
<http://www.intechopen.com/books/new-research-on-knowledge-management-models-and-methods>

Kilduff, M and Shipilov, Andrew V., (2011) Organizational Networks. Sage Publications Limited.

Lindberg, O. & Olofsson, A. (Eds.) (2009). Online Learning Communities and Teacher Professional Development: Methods for Improved Education Delivery . Hershey: IGI-Global Publishing.

López, J. (2003) "Aprendizaje organizativo: Un paisaje de luces y sombras". Revista de Educación, 332, pp. 75-95.

Mallock, M., Cairns, L., Evans, K., O'Connor, B. (2010). The SAGE handbook of workplace learning.. Oxford: SAGE Publications

Nonaka, I. & Takeuchi, H. (1999). La organización creadora de conocimiento. México: Oxford University Press.

Mayo, A. & Lank, E. (1994). Las organizaciones que aprenden. Edipe-Gestión 2000.

OECD (2000). Knowledge Management in the Learning Society. Paris. OECD.

OECD (2003). Measuring Knowledge Management in the Business Sector: First Steps. Obtenido el 6 de noviembre de 2005, desde <http://213.253.134.29/oecd/pdfs/browseit/9603021E.PDF>

OECD (2004a). The Significance of Knowledge Management in the Business Sector. Police Brief. Obtenido el 5 de mayo de 2005, desde <http://www.oecd.org/dataoecd/53/40/33641372.pdf>

OECD (2004b). Knowledge Management. Innovation in the Knowledge Economy. Implications for Education and Learning. Obtenido el 6 de noviembre de 2005, desde <http://213.253.134.29/oecd/pdfs/browseit/9604041E.pdf>

Robbins, S. P (2004). Comportamiento Organizacional. Naucalpán de Juárez (México): Prentice-Hall / Pearson Educación.

Sallis, E. & Jones, G. (2002). Knowledge Management in Education: enhancing learning and education. London: Kogan Page Limited.

Ruiz, J. (Coord.). (2006). Guía para el desarrollo de cartas de servicios. Madrid: Ministerio de Administraciones Públicas, Gobierno de España.

Saroka, R. & Ferrari, C. (2005). Organigramas: diseño e interpretación. Cuaderno 12, División Control.

Schein, E.H. & Bennis, W.G. (1980). El cambio personal y organizacional a través de los métodos grupales. Barcelona: Herder.

Scott, A. (2006). Knowledge Management and Higher Education. A critical analysis. Hershey: Idea Group Inc.

Senge, P. (1992). La quinta disciplina. El arte y la práctica de la organización abierta al aprendizaje. Barcelona: Granica.

Senge, P. (2000). La danza del cambio. ¿Cómo crear organizaciones abiertas al aprendizaje?. Barcelona: Gestión 2000.

Standford, N. (2005). Organization design : the collaborative approach. Amsterdam : Elsevier.

Szulanski, G. (2003). Sticky Knowledge: barriers to knowing in the firm. London. SAGE Publications Ltd.

Wenger, E., McDermott, R. & Snyder, W. (2002). Cultivating communities of practice. Boston, Mass: Harvard Business School Press.

Yerga, A. (Dtor.). (2004). Manual de elaboración de cartas de servicios. Sevilla: Consejería de Gobernación, Juntade Andalucía.